

عنوان مقاله:

ماهیت هجای مصحف در سده های نخست اسلامی

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های قرآنی، دوره 22، شماره 84 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

الاء وحیدنیا - دانش آموخته دکتری دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

گزارش های موجود در قدیمی ترین کتاب های تالیف شده در خصوص هجای مصاحف (همچون کتاب المقنع ابوعمر الدانی)، کاربرد شیوه های املای متفاوت یک واژه خاص در مواضع معینی از متن قرآن را امری قاعده مند و ثابت در جای جای مصحف معرفی می کنند؛ به گونه ای که به نظر می رسد هنگام کتابت متن قرآن باید از آن قواعد پیروی کرد. اما تطبیق بسیاری از گزارشات با شواهد متعددی از کهن ترین نسخه های قرآنی به جا مانده از سه قرن نخست اسلامی، گزارش های موجود در این کتاب ها را نقض کرده و نشان می دهد که کاتبان نخستین مصاحف قرآن در چگونگی املای برخی از کلمات قرآن هم داستان نبوده اند. از سوی دیگر، مطالعه قواعد نگارش در نقوش و مکتوبات جاهلی سده نخست پس از اسلام نشان می دهد که کتابت مصحف در مواردی همچون اعجام گام به گام برخی حروف همسان نوشت، حذف یا اثبات الف میانی در کلمات، رسم تاء تانیث با تاء کشیده یا به شکل مدور، جایگزینی الف ممدود با الف مقصور، مشابه این نقوش است و قاعده مطردی در شیوه اعجام و املای کلماتی خاص، چه در کتابت مصاحف و چه غیر آن وجود نداشته است. بنابراین مشاهده چنین عملکردی از سوی کاتبان، گفته فراء را مبنی بر عدم التزام نخستین کاتبان عرب به یک شیوه واحد در کتابت تایید می کند.

کلمات کلیدی:

هجای مصحف، نسخه های کهن، رسم المصحف، کتابت قرآن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/836262>

